

## **7. Механизми за противодействие на корупцията в системата на Министерството на отбраната и Българската армия**

*Николай Йорданов*

### **План:**

1. Основни сфери на дейност в Министерството на отбраната и Българската армия, уязвими от корупция
2. Основни форми на корупционно поведение в Министерството на отбраната и Българската армия
3. Система от мерки за противодействие на корупцията в Министерството на отбраната и Българската армия

### **1. Основни сфери на дейност в Министерството на отбраната и Българската армия, уязвими от корупция**

Посегателствата срещу финансовата стабилност на Министерството на отбраната (МО) и Българската армия (БА) и корупционните действия в тях крият особена заплаха за националната сигурност не само поради факта, че са основен елемент в нея, но преди всичко поради това, че бюджетите им са главно разходно перо в републиканския бюджет.

В процеса на реструктуриране на МО и БА и при конкретните икономически условия в България посегателствата срещу финансовата стабилност на двете институции и корупционните действия в тях са реална заплаха за сигурността на страната.

Системните неправомерни действия водят не само до финансова нестабилност, но и до възпрепятстване изпълнението на стоящите пред БА задачи по гарантирането на сигурността на страната, до нарушаване на нормалното функциониране на структурните звена, а освен това затрудняват поддържането и модернизиранието на военната техника и въоръжението.

**Основни сфери на дейност, обекти на посегателства срещу финансовата стабилност на МО и БА и корупционни практики, са:**

- процедурите по снабдяването;
- приватизацията и продажбата на военни техника и имущество;
- преструктурирането и ликвидацията на военни поделения и обекти;
- военното производство и ремонтната дейност;
- управлението на материалните и финансовите средства;
- военноизследователската, научната и развойната дейност;
- търговията с оръжие и военна техника;
- управлението на човешките ресурси.

**Най-крупните нарушения срещу финансовата стабилност на МО и БА и най-явните корупционни действия са следните.**

➤ **Злоупотреби със служебно положение**, целящи различни форми на облагодетелстване:

- длъжностни нарушения на процедурата при провеждане на конкурси по Закона за обществените поръчки (ЗОП) в интерес на толериране на определени фирми за лично облагодетелстване;
- нерегламентирано лобиране на длъжностни лица в полза на определени фирми;
- подготвяне и реализиране на договори на МО за търговия със специална продукция с нелицензирани контрагенти или с неясен краен получател, което създава условия за компрометиране на Министерството и на Р България;
- умишлено насочване на финансови средства в определени сфери с цел лично облагодетелстване;
- реализиране на производствено-търговски отношения с участие на МО и граждански фирми и неизплащане на дължимите митнически сборове или данъчни задължения, което нанася вреди на републиканския бюджет и компрометира Министерството;
- подкупване и изнудване в процеса на управлението на човешките ресурси;
- целенасочено снижаване на активи на търговските дружества с принципал министъра на отбраната и подготовката им за приватизация и др.

- **Длъжностно присвояване на активи на МО и БА:**
  - на войсково имущество;
  - неправомерно трансформиране и прекатегоризиране и фиктивно бракуване на военно имущество, осъществявани с цел прикриване на липси или формиране на безотчетни количества и длъжностното им присвояване;
  - извличане и присвояване на материални активи от държавния резерв и др.
  
- **Съзнателно сключване на неизгодни и носещи вреда сделки:**
  - сключване и реализиране на неизгодни за МО договори, облагодетелстващи граждански контрагенти;
  - сключване и реализиране на неизгодни за МО договори за наемане на помещения и за извършване на услуги, благоприятстващи лично облагодетелстване на длъжностни лица;
  - осъществяване на неизгодни за МО дарения на войсково имущество с цел лично облагодетелстване;
  - системно възпрепятстване реализирането от търговските дружества с принципал министъра на отбраната на производствени проекти и научноизследователска и развойна дейност, насочено към снижаване на активите им, и др.
  
- **Длъжностни престъпления, свързани с целенасочено разпореждане с некачествена продукция или допускане на доставянето или производството ѝ:**
  - доставяне на негодни или неотговарящи на стандартите резервни части за военната техника и въоръжение;
  - отклоняване на финансови средства от бюджета на МО по схеми за фиктивно извършване на производствени, строително-монтажни и ремонтно-възстановителни дейности.

## **2. Основни форми на корупционно поведение в МО и БА**

**Една от формите за източване на финансови средства от бюджета на МО са системните нарушения на процедурата при провеждане на конкурси по ЗОП и сключването и реализирането на неизгодни за Министерството договори. Тези неправомерни действия се извършват**

от длъжностни лица и са насочени към създаване на условия за спечелване на конкурсите от определени фирми с цел лично облагодетелстване. Особената им обществена опасност се определя от значителните финансови средства, предмет на усвояване при изпълнението на договори по ЗОП. Очертават се няколко принципни нарушения на ЗОП, извършвани за толериране на определени фирми или лица.

➤ **На процедурата за възлагане на обществена поръчка:**

- в изходното задание не се посочват пълни стандартизационни изисквания и параметри, което дава възможност за допълнително включване на изисквания и елиминиране на конкурентни фирми в процеса на провеждане на конкурса;
- нерегламентирано разработване и прилагане на таблични схеми с неаргументиран акцент на определени теглови коефициенти с цел манипулиране на резултатите от конкурсите;
- прилагане на непълни и формални стандартизационни оценки, облагодетелстващи конкретни фирми;
- допускане внасянето в хода на конкурсите на допълнително подобрени оферти от фирми участнички;
- неправомерно включване на допълнителни изисквания в процеса на провеждане на процедурата;
- нерегламентирано определяне на изискуеми ремонтни и строителни дейности като “аварийни” с цел прилагане правилата за възлагане на обществена поръчка;
- целенасочено изтичане на конфиденциална информация до определени участници в конкурсите;
- неспазване на общите изисквания за допускане до участие в конкурсите.

В нарушение на ЗОП се осъществява системно неправомерно разделяне на обществените поръчки на части с цел избягване прилагането на закона.

➤ **Необосновано разширяване от длъжностни лица в МО и БА на обхвата на прилагане на чл. 6 от ЗОП, при което под претекст “защита на националната сигурност” умишлено се създават условия за толериране на определени фирми. Допускат се следните нарушения:**

- целенасочено включване в конкурсите на процедурите по чл. 6

на ЗОП, което се извършва с цел ограничаване броя на участниците и благоприятства манипулирането на самите конкурси;

- органът, извършващ маркетинговото проучване, не обосновава писмено елиминирането на отделни фирми;
- материалният план не се изготвя в две части - неклассифицирана и класифицирана, което налага необходимост от прилагане на чл. 6 и за неклассифицираната част;
- не се прилагат принципите за участие на голям брой фирми и обективно спазване на конкурсното начало;
- срокът на процедурата се скъсява умишлено, при което фирмите не се изучават пълноценно;
- при подготовката на договорите не винаги се прилага финансова обосновка.

➤ **Неправомерните действия са съпроводени със системно **негласно лобиране** при провеждането на конкурси с цел толериране на определени фирми. Особена опасност представляват злоупотребите със служебно положение, насочени към:**

- промени в стратегическите концепции за комуникационно и техническо осигуряване на БА, извършвани в интерес на определени фирми;
- разработване на изходни задания със залагане на параметри, благоприятстващи конкретни фирми;
- необосновано елиминиране на фирми от участие в конкурсите и т. н.

Неправомерните действия водят не само до нанасяне на финансови вреди на МО, но и до дискредитиране на страната при контакти с международни контрагенти.

➤ **Нарушения при реализирането на договори по ЗОП:**

- неправомерно усвояване на акредитивни плащания на МО към фирми - страни по договори, чрез документи с невярно съдържание и фиктивни доставки на договорена продукция;
- фирми - доставчици на продукцията и извършващи услуги, усвояват акредитиви чрез представяне на документи с невярно съдържание за реализирани доставки;
- чрез получените финансови средства (форма на неправомерно кредитиране) фирмите впоследствие закупуват договорените

- стоки и ги доставят на МО;
- фирми присвояват предоставените от МО финансови средства и чрез документни измами извършват фиктивно доставяне на договорената продукция;
- доставяне на некачествена и нестандартна продукция, което нанася финансови вреди на МО и застрашава здравето и живота на военнослужещите;
- фиктивно извършване на ремонтно-възстановителни и строителни дейности;
- некачествено изпълнение на договорени услуги.

**Значителни вреди на икономическата и финансовата стабилност на МО и БА се нанасят в процеса на произтичащата от реформата в БА ликвидация на войскови поделения и обекти. Осъществява се неправомерно трансформиране, прекатегоризиране и бракуване на имущества, с което се създават условия за длъжностно присвояване и прикриване на липси на активи:**

- Неправомерно прехвърляне на имущество от военновременни запаси в текущо доволствие и последващо фиктивно бракуване с цел формиране на безотчетни количества и длъжностното им присвояване или прикриване на липси и на предварително присвоени имущества. Тези действия са в нарушение на разпореж-дането на началника на ГЩ на БА относно използването на военновременни запаси от вещевое имущество при провеждането на реформата - разпоредено е изведените военновременни запаси да се използват или предоставят за продажба, но не и да се бракуват.

- Неправомерно прекатегоризиране на войсково имущество и активи с цел снижаване на продажните им цени или фиктивно бракуване и създаване на условия за длъжностно присвояване.

- Фиктивно бракуване на имущество с цел създаване на безотчетни количества и длъжностното им присвояване или прикриване на съществуващи липси.

- Създаване на излишъци от военно имущество чрез нарушаване на нормативните изисквания за отчитане на материални средства с цел длъжностно присвояване.

- Целенасочено реструктуриране на войскове обекти преди приватизация с цел създаване на условия за лично благодетелстване.

- Необосновано предоставяне на скъпоструващо оборудване и големи количества консумативи на подлежащи на ликвидация обекти.
- Фиктивно изписване на консумативи с цел формиране на безотчетни количества и присвояването им.
- Неправомерно унищожаване на секретни отчетни документи, съдържащи описи на военновременни запаси, с цел създаване на излишъци и присвояването им.
- Формално извършване на инвентаризация на имущество преди предаването му на ликвидационните комисии с цел прикриване на липси на длъжностно присвоени количества.
- Бракуване на годно имущество, като не се прилагат документи за изменение на техническото му състояние.
- Формално разнасяне в актовете за бракуване на получени вторични суровини, без да се прилагат квитанции за внесени във финансова служба суми и разплащателни бележки за предаване на отпадъци.
- Неправомерно предаване на имущество от обекти в ликвидация на други обекти в БА без наличие на изискуемите документи за снемане от военновременен запас и прекатегоризиране.
- Документни нарушения и изготвяне на документи с невярно съдържание с цел прикриване на длъжностни присвоявания и неизпълнение на служебни задължения.

Неправомерните действия в процеса на ликвидация на войсковите обекти се осъществяват от длъжностни лица, като системно се нарушават нормативни изисквания в БА.

Извършването на посочените нарушения е свързано със злоупотреба от длъжностни лица със служебното им положение, целяща прикриване на закононарушенията в подчинените им обекти. Допуска се в комисиите за извършване на проверки и контрол на ликвидационните процеси да бъдат назначавани длъжностни лица от вишестоящи инстанции, ангажирани с процеса на неправомерно бракуване и прекатегоризиране и съответно заинтересувани от прикриване на нарушенията.

**Реално посегателство върху икономическата и финансовата стабилност на МО са системните нарушения в търговските дружества с принципал министъра на отбраната. В тях са съсредоточени основните активи на МО и неправомерното извличане на финансови**

**средства и неизпълнението на планираните производствени и инвестиционни програми може да застрашат сигурността на Министерството и БА. Основните проблеми при управлението на търговските дружества на МО са свързани с:**

- сключване и реализиране на неизгодни за Министерството договори за производство, доставки и услуги, благоприятстващи граждански контрагенти;
- извличане на финансови средства с цел снижаване активите на дружествата;
- необосновано предоставяне на активи на дружествата на държавни и общински структури по схеми за дарения с цел създаване на условия за лично облагодетелстване;
- неправомерно прекатегоризиране на имущество и оборудване и неактуализиране на цени на активи с цел продажбите им по занижени цени;
- неправомерно отдаване на имоти под наем без търг или при занижени цени с цел лично облагодетелстване на длъжностни лица;
- нерегламентирана продажба на активи и отклоняване на средства без съгласие и санкция на министъра на отбраната;
- производствена и търговска дейност, реализирана от длъжностни лица, участващи в частни фирми с предмет на дейност, сходен с този на търговските дружества.

Неправомерните действия на длъжностни лица в търговските дружества с принципал министъра на отбраната се улесняват и от нерегламентираната намеса в управляването им на високопоставени длъжностни лица от МО, участващи в директорските бордове. Тя се изразява в лобиране за сключване и реализиране на неизгодни договори и опити да се възпрепятства предприемането на санкции спрямо отговорните длъжностни лица в търговските дружества.

Специфичен обект на анализ в системата на търговските дружества с принципал министъра на отбраната е ТЕРЕМ ЕАД предвид неговата важност като основно звено за ремонт и модернизиране на бойна техника и въоръжение на БА и изключително високата стойност на активите му. **Посегателствата срещу икономическата и финансовата стабилност на дружеството възпрепятстват реализирането на**

програми за осъществяване на модернизацията в БА и създават условия за сриване на отделни елементи от бойната и мобилизационната готовност на армията. Анализът на нарушенията в системата на ТЕРЕМ ЕАД показва, че неправомерните действия се осъществяват чрез:

- реализиране на договори за износ на военно имущество в нарушение на режима за търговия със специална продукция, което създава условия не само за нанасяне на финансови вреди на дружеството, но и за дискредитиране на МО и Р България;

- сключване и реализиране на неперфектни и икономически неизгодни договори за производство, ремонт и търговия с бойна техника и въоръжение;

- целенасочено сриване на производствени и търговски програми на дружеството, продиктувано от конюнктурни интереси на висшестоящи длъжностни лица;

- сриване на научноизследователската и развойната дейност с цел снижаване активите на дружеството;

- извличане на финансови средства посредством:

- продажба на материали и оборудване по занижени цени;
- доставяне на некачествени и нестандартни материали;
- фиктивно извършване на ремонтно-възстановителни и строително-монтажни дейности и т.н.;

**Особено “чувствителна” сфера на икономическа активност в МО са дейностите, свързани с производството и търговията с въоръжение и бойна техника и развитието на научноизследователската дейност във военнопромишлената област.**

Комплексното разглеждане на тези дейности се определя от изключителното им значение за функционирането на МО и БА, непосредствената им взаимозависимост и взаимопроникнатост и необходимостта от цялостен анализ и управление на рисковите фактори, влияещи на военнопромишленото производство на Р България и търговията с въоръжение и бойна техника.

Високото ниво на “чувствителност” на военнопроизводствената и търговската дейност се определя не само от степента им на уязвимост от престъпни икономически посегателства, но преди всичко от

външнополитическата и международноправната законосъобразност и целесъобразност на търговията със специална продукция.

Принципната и последователна позиция на Р България за активно включване в системата за колективна сигурност и реално участие в световната антитерористична коалиция поставя изключително високи изисквания да не се допускат нарушения на режима за търговия със специална продукция.

Неутрализирането на всеки опит за несанкциониран износ на въоръжение, бойна техника и резервни части, на ноу-хау и технологии за производство, ремонт и експлоатация, а също предотвратяването на търговията със специална продукция при неясен краен получател са задължителни условия за ефективното включване на Р България в европейските и евро-атлантическите политически, икономически и военни структури.

Търсенето на печалби “на всяка цена” създава условия за въвличането на Р България и МО в международни скандали поради нарушаване на ембарговите ограничения, което възпрепятства включването на страната в международни организации и структури.

Необходимостта да се неутрализират рисковите фактори и да не се допуска накърняване на престижа на Р България като страна, стриктно спазваща международните норми, налага провеждането на системен мониторинг и контрол на всички “чувствителни” обекти, военното производство, научния потенциал, технологиите, научните разработки и т.н.

Необходимо е прилагането на комплексна система за сертифициране и контрол на всички субекти, ангажирани или свързани с търговията със специална продукция, и редовен междуведомствен и международен обмен на информация за разкриване и неутрализиране на всеки признак и опит за несанкционирано доставяне на оръжие за рискови държави.

Престъпните посегателства в общата сфера на икономическа активност са с предимно международен акцент и застрашават позициите на Р България в международните отношения.

Особено опасни са действията, целящи заобикаляне на националното законодателство относно контрола на търговията със специална продукция и осъществяване на несанкциониран износ на военна продукция в съучастие с митнически и други органи. Те имат определено криминален характер и може да останат извън официалния

контрол на държавните институции, което налага прилагането на комплексни специализирани мерки за предотвратяването им.

**Значителни вреди на финансовата сигурност на МО и БА нанасят длъжностните присвоявания на финансови средства, гориво-смазочни материали (ГСМ), войсково имущество и оборудване.** Те се осъществяват чрез системно неизпълнение на нормативните изисквания за разход и отчет на материални средства, закононарушения на счетоводни и финансовоотчетни стандарти и др. Длъжностни присвоявания се извършват чрез:

- целенасочено формиране на безотчетни количества ГСМ, оборудване и войскови имущества чрез фиктивно бракуване, завишаване на разходни норми, документни измами при изготвяне на отчети и т.н.;
- фиктивно прехвърляне на ГСМ и войскови имущества между подразделения в БА;
- осъществяване на документни престъпления с цел прикриване на вече присвоени материали, имущества и оборудване или на съществуващи липси;
- целенасочено неактуализиране и снижаване цените на военно имущество и оборудване с цел създаване на преференциални условия за закупуването им от конкретни лица и фирми;
- фиктивно влягане на резервни части, материали и консумативи при ремонт и експлоатация на военна техника и въоръжение;
- фиктивно изписване на материали и стоки за непроведени войсковы мероприятия;
- извличане и присвояване на материални активи от държавния резерв чрез документни измами и длъжностни престъпления.

**В процеса на реструктуриране на МО и БА особена опасност представлява реализирането на механизми за прехвърляне на собствеността или даряване на военни имоти на общински и държавни структури и организации с цел създаване на условия за последваща приватизация и лично облагодетелстване.** Осъществяваната от МО програма за безвъзмездно предоставяне на свободни войсковы имоти се използва неправомерно от длъжностни лица, като в нея се включват и имоти с висока стойност, разположени в централни зони на големи гарнизони на БА. Действа се по предварително разработени схеми от

длъжностни лица и представители на съответните общински и държавни структури с цел незабавно приватизиране на обектите.

Анализираните основни форми на посегателства срещу икономическата и финансовата стабилност на МО и БА се организират и осъществяват предимно от длъжностни лица в структури на МО и БА, оторизирани да осъществяват дейностите, свързани с провеждане на конкурси, сключване и изпълнение на договори по ЗОП, ликвидация на войскови обекти, прекатегоризиране и бракуване на войсково имущество, управление на човешки ресурси и т.н.

Разгледаните неправомерни действия засягат цялата система на МО и БА и признаци за тях може да бъдат установени в конкретни обекти.

### **3. Система от мерки за противодействие на корупцията в МО и БА**

**Основните принципи за изграждане на ефективна стратегия за противодействие на корупцията са:**

- разглеждане на явлението “корупция” в широк аспект, включващ всички форми на корупционна активност;
- системата от мерки за противодействие на корупцията да бъде основана на ангажиране на всички институции на принципа на разделение на властите и отговорностите с акцент върху превантивната дейност;
- мерките да бъдат фокусирани приоритетно върху “високите” и “средните” нива на корупционна активност.

Главна насока в работата на Служба “Сигурност - ВП и ВКР” е превантивната дейност, свързана с разкриването на признаци за подготвяни неправомерни действия срещу финансовата стабилност на МО и БА и неутрализирането на вредните последици от тях.

С цел надеждно предотвратяване или неутрализиране на корупционни действия е разработена оценка на уязвимите на икономически престъпления и корупция сфери на дейност на МО и БА.

Детайлно са дефинирани основните форми и признаци на посегателства срещу икономическата и финансовата стабилност на МО и се реализира комплекс от мерки за своевременно и надеждно

неутрализиране на специфичните за Министерството и БА условия и предпоставки за извършване на икономически престъпления и корупционни действия.

### **Системата от превантивни мерки включва:**

1. Разкриване на условията, предпоставките и признаците за подготвяне на незаконни действия против икономическата и финансовата стабилност на МО.

2. Предотвратяване на престъпните посегателства и на вредните последици от тях за икономическата сигурност на МО.

3. Постоянен оперативен и административен мониторинг на дефинираните като уязвими на икономически престъпления и корупция области, направления и лица.

4. Редовно информирание ръководството на МО и БА за риска от икономически престъпления и корупция с цел разработване и надеждно прилагане на:

- системи за строга отчетност, прозрачност и контрол на процесите на снабдяване в МО и БА, управление на материални и финансови активи, ликвидация на подразделения и обекти в БА, приватизация на активи и т.н.;
- критерии за назначаване и професионално развитие в системата на МО и БА, включващи изисквания за антикорупционно поведение;
- система за антикорупционно обучение и активно участие на служителите от МО и БА в дейността по предотвратяване на корупцията.

5. Обучение по предотвратяване на корупцията в МО и БА, което да включва системно и своевременно информирание на личния състав относно:

- негативните последици от корупцията;
- рисковите ситуации;
- превантивните мерки;
- възможните последици от гледна точка на наказателното право, административното право и международното законодателство.

Предоставянето на ръководството на МО и БА на обективна информация по проблемите на икономическата сигурност и предприе-

мането на съответни управленски действия са задължителни условия за гарантирането на финансовата стабилност и боеспособността на БА.

**Разкриването и неутрализирането на корупционни действия се осъществяват чрез използване на всички законови средства и с участието на ангажираните с проблема институции съобразно принципа на разделение на задълженията:**

- наказателно производство, в което се включва и военнопололицейското производство;
- административно разследване в правомощията на командирите и началниците в МО и БА;
- административно-наказателно производство в правомощията на дирекция “Финансовоконтролна дейност”;
- производство по налагане на дисциплинарни наказания в правото на командирите и началниците в МО и БА;
- гражданско съдопроизводство в правото на командирите и началниците в МО и БА;
- одиторско начетно производство в правомощията, предоставени на дирекция “Финансовоконтролна дейност”;
- контролна дейност в правомощията, предоставени на “Инспекторат” на МО.

Главният проблем на противодействието на престъпността в БА е несъобразяването с тези принципи и прехвърлянето на отговорността между отделните изпълнителни органи. Това благоприятства формирането у извършителите на неправомерните деяния на чувство за ненаказуемост и недосегаемост, снижава обществения авторитет на БА и води до демотивация на основната част от военнослужещите, които в бездействието на институциите виждат липса на ясни критерии и принципи за работа.

Решаването на проблемите изисква информацията за неправомерна дейност на военнослужещи да се използва целенасочено и при необходимост с едновременно ангажиране на административните органи - командири и началници от БА, финансовоконтролните органи и съдебната власт.

Мястото на командирите и началниците на поделения и обекти в БА в борбата с неправомерните действия се определя от необходимостта от своевременно извършване на служебни проверки и

административни разследвания по конкретни случаи и даване на предложения за дисциплинарно взискване независимо от мерките на съдебната власт.

Дейността на финансовоконтролните органи дава конкретно измерение на нанесените вреди на МО и подпомага наказателното производство.

Непознаването на основните направления и признаци на посегателствата срещу икономическата и финансовата стабилност на МО и БА и недооценяването на развитието на икономическите престъпления и корупцията в конкретната оперативна обстановка възпрепятстват ефективното противодействие и неутрализирането на вредни последици.

Основна предпоставка за ефективно противодействие на корупцията е наличието на ефективен граждански контрол върху дейността на Служба “Сигурност - ВП и ВКР”. Законово определените условия за осъществяване на парламентарен, съдебен и административен контрол гарантират обективно и своевременно реализиране на антикорупционни действия и невъзможност да се прикриват конкретни случаи на корупция.

Служба “Сигурност - ВП и ВКР” разглежда проблемите на борбата с корупцията и нарушенията на икономическата и финансовата стабилност на МО и БА в непосредствена връзка с борбата с международния тероризъм, незаконната търговия с оръжие и стоки с възможна двойна употреба, биологични, химически и радиоактивни елементи, организирана престъпност и наркотрафик.

Комплексното разглеждане на посочените заплахи и съответната организация на дейността на Служба “Сигурност - ВП и ВКР” са условие за надеждно неутрализиране на рисковите фактори.

Изключително важен елемент в борбата с международния тероризъм, незаконната търговия с оръжие и общоопасни средства и корупцията е осъществяваният от Службата обмен на информация със специалните служби на страни - членки на НАТО, с което са създадени условия за реално изпълнение на ангажиментите на Р България в системата за колективна сигурност.

## **Въпроси:**

1. Кои са основните сфери на дейност в МО и БА, уязвими на

корупция?

2. Кои са основните форми на корупционно поведение в МО и БА?

3. Кои са основните принципи за изграждане на ефективна стратегия за противодействие на корупцията в МО и БА?

4. Какво включва системата от превантивни мерки за противодействие на корупцията?

5. Какво включва дейността по разкриване и неутрализиране на извършени корупционни посегателства?

### **Основни тези:**

1. Корупционните действия и посегателствата срещу финансовата стабилност на МО и БА създават условия за застрашаване сигурността на системата; възпрепятстване процесите на реструктуриране и модернизирание на БА и интегриране в европейските и евро-атлантическите структури.

2. Изграждането на ефективна стратегия за противодействие на корупцията в МО и БА изисква прилагане на принципите за разглеждане на корупцията в широк аспект; включване на всички институции и структури с акцент върху превантивната дейност; приоритетно фокусиране на дейността върху високите и средните нива на корупционна активност.

3. Прилагането на стратегията за противодействие на корупцията в МО и БА включва:

- детайлно идентифициране на уязвимите на посегателства сфери и области на дейност в МО и БА и всички възможни направления, форми и признаци на престъпно въздействие срещу финансовата стабилност на системата;
- извършване на обективна оценка за степента на вредното влияние върху сигурността на системата;
- разработване и прилагане на комплексна програма, базирана на анализ на риска, за неутрализиране на рисковите елементи и максимално намаляване на негативния ефект от влиянието им.

4. Основна сфера на посегателство срещу финансовата стабилност и на корупцията в МО и БА са дейностите и процедурите по снабдяване и извършване на услуги.

5. В процеса на реструктуриране на МО и БА особено опасни са

корупционните действия при ликвидацията на войскови обекти, приватизацията на активи и управлението на ресурси.

6. Системата от мерки за предотвратяване на корупцията изисква разработване на системи за строга отчетност, прозрачност и контрол на процесите и дейностите, уязвими на посегателства.

7. Ефективността на превантивната дейност се основава на задълбочен анализ на рисковите фактори за корупционно поведение.

8. Прилагането на ефективна антикорупционна стратегия включва ангажиране на личния състав чрез система за обучение по предотвратяване на корупцията и използване на обективни критерии за назначаване и професионално развитие.

9. Дейността по разкриване и неутрализиране на осъществени корупционни действия в МО и БА включва комплексно прилагане на наказателно производство, административно разследване, административно-наказателни, одиторско-начетни и контролни дейности.